

СПРИЯННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

*Саннікова С.Ф., к.т.н., доцент, доцент кафедри менеджменту виробничої сфери,
Жуков К.К., студент,
ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна*

Довгострокові інтереси підприємств тісно пов'язані з інноваційною активністю, яка забезпечує стійкі конкурентні переваги в умовах ринкової економіки. Саме інноваційна активність у сучасній економіці пояснює конкурентоспроможність, фінансову незалежність підприємств у довгостроковій перспективі.

У центрі уваги багатьох закордонних й українських дослідників перебувають проблеми інноваційної спрямованості економічного розвитку.

Дослідження сутності інновацій, особливостей інноваційної діяльності, процесів інноваційного розвитку знайшли своє відображення в роботах закордонних та українських вчених –П. Друкера, Й. Шумпетера, О. Амоші, В. Будкіна, П. Бубенка, В. Гусєва, А. Гальчинського, Ю. Кіндзерського, В. Новицького, В. Попова, Л. Федулової, А. Чухна, М. Якубовського та інших..

Складні економічні умови в Україні не містять стимулів для розвитку інноваційної діяльності й розгортання ринкової конкуренції на базі освоєння інновацій: і це – головна причина перманентних невдач державної інноваційної політики. Інноваційні процеси можуть відбуватися лише при зацікавленій участі й політичній підтримці впливових галузевих промислово-фінансових груп і держави. Доля витрат на інновації у ВВП протягом останніх 10 років дуже низька (в межах 1%), що сигналізує про небезпечність для вітчизняної економіки ігнорування необхідності зростаючого вкладання коштів у інноваційні заходи.

Дослідження структури джерел фінансування інноваційної діяльності показує, що питома вага коштів з державного бюджету складала лише до 3%. Основна доля фінансування інноваційної діяльності належить власним коштам суб'єктів господарювання (60-90%) [1].

Аналіз структури фінансування інноваційних заходів по регіонах країни показує, що питома вага фінансування за рахунок державного бюджету та інших джерел дуже низька, а фінансування коштами іноземних інвесторів в останні роки зокрема у Придніпровському регіоні відсутнє, тому вирішувати проблему створення сприятливого інвестиційного клімату в регіонах вкрай необхідно [2, 3].

Досліджуючи структуру витрат на інноваційну діяльність за її напрямками, видно, що найбільша питома вага належить витратам на придбання машин та обладнання, пов'язаним з упровадженням інновацій (50-70%). Найменшу долю мають витрати на придбання нових технологій (1-7%), хоча відомо, що їх інвестування найперспективніше в плані довгострокового економічного розвитку [1].

Тому в теперішній час нагальною постає проблема пожвавлення інноваційної діяльності підприємств, виникає гостра необхідність застосування заходів щодо

підвищення підприємницької ініціативи і активності суб'єктів господарювання у реалізації інноваційних проектів. В умовах конкурентного середовища підприємства вимушені в більшому чи меншому ступені займатися інноваційною діяльністю задля підвищення ефективності свого функціонування. І від того, наскільки виваженим, обґрунтованим і спланованим є інноваційний розвиток підприємства залежить його успіх у реалізації інноваційних заходів зокрема і, як наслідок, успіх у конкурентній боротьбі взагалі. Управління інноваційними процесами відбувається як на макрорівні, так і на мікрорівні. Ефективний економічний розвиток країни спирається на активну інноваційну діяльність суб'єктів господарювання, тому макрорівень управління дуже важливий, і він включає державне регулювання ринкових процесів, правове регулювання підприємницької діяльності, соціальне, політичне регулювання суспільного життя [4].

Вагомість мікрорівня управління інноваціями стрімко посилюється через об'єктивну необхідність для суб'єктів підприємницької діяльності здійснювати пошук шляхів розвитку ринкових можливостей, які спираються на безупинну і послідовну розробку і виведення на ринок різного роду новацій з метою забезпечення тривалого виживання і стійкого розвитку в конкурентному середовищі.

В умовах теперішньої економічної і політичної кризи майже увесь тягар відповідальності лежить на керівництві підприємств і від їх вмілих управлінських дій залежить подальше існування та ефективне функціонування суб'єктів господарювання. Велику роль відіграє в таких умовах злагоджена робота усього колективу та можливість безупинного слідування обраному напрямку інноваційного розвитку підприємства.

Інноваційна діяльність носить творчий характер, вона погано поєднується з твердою регламентацією робіт і централізацією прийняття рішень, важко вписується у формалізовані організаційні структури менеджменту. В цьому полягає складність процесу планування інноваційної діяльності. Понад 90% всіх ефективних новацій – це нововведення, засновані на аналізі, системності і завязаній праці. Їх пошук повинен бути чітко організований і проводитися на регулярній, систематичній основі.

В теперішніх складних умовах функціонування, коли підприємствам важко виділити кошти на впровадження нової техніки і технологій, залишається просуватися по шляху інноваційного розвитку через плекання організаційної культури підприємств, вкладання сил в збереження персоналу підприємства, залучення працівників до прийняття управлінських рішень щодо впровадження сучасних форм організації діяльності. Тобто головною рушійною силою інноваційного розвитку як і раніше, а особливо зараз, залишається людський капітал.

Висока організаційна культура підприємства дозволяє отримувати так званий «управлінський прибуток», який підприємство матиме не через відновлення технологій, устаткування, розширення асортименту, а через використання інтелектуального капіталу й таланту працівників, краще узгодження цілей організації та її підрозділів, створення позитивного іміджу підприємства. Завдяки елементам організаційної культури, зокрема усталеним нормам й стереотипам поведінки,

домінуючим цінностям, філософії підприємства, психологічному клімату в колективі, вдається створити спільне мотиваційне поле для всіх працівників, що забезпечує сталий розвиток підприємства й підвищує його конкурентоздатність [5].

Останнім часом намітилася тенденція до децентралізації влади, оскільки децентралізація сприяє підвищенню ефективності. Можливість реалізації процесу децентралізації на підприємстві базується на посиленні самоорганізації компанії. Самоорганізація та організація це два паралельні процеси, які доповнюють один одного. Самоорганізація відрізняється від організації лише тим, що її сутність пояснюється вже природою самої системи, а не дією зовнішніх факторів. Тобто, організація як система називається самоорганізуючою, якщо вона без додаткового впливу ззовні здобуває певну організаційну та функціональну структуру. Самоорганізація підприємства припускає розвиток такої інфраструктури, де працівник прямо залучений до процесу підвищення ефективності виробництва без необхідності постійного управління ним.

В теперішній час результати діяльності будь-якого підприємства необхідно пов'язувати з організаційною культурою підприємства і можливостями самоорганізації компанії. Впровадження процесів самоорганізації можливе лише за умов розвинутої організаційної культури. Враховуючи останні тенденції, підвищення конкурентоспроможності досягають підприємства зі значним ступенем дезорганізації і високими можливостями реалізації самоорганізуючих процесів. З цього слідує висновок про необхідність підвищення організаційної культури підприємств, що посилює самоорганізацію таких компаній і підвищить їх конкурентоспроможність.

Без впровадження інновацій не можливий економічний розвиток країни. Економічний рівень держави залежить від конкурентоздатності вітчизняних підприємств. Тому значну увагу у своїй діяльності підприємства повинні приділяти вкладанню коштів і зусиль у персонал, формуванню високого рівня трудового потенціалу, розвитку організаційної культури, що сприятиме випереджальному інноваційному розвитку підприємства, забезпеченню його високої конкурентоспроможності. Такий акцент інноваційного розвитку спроможний стимулювати динамічні трансформації діяльності організації у відповідності зі змінами у зовнішньому середовищі і здатний генерувати і підтримувати високу інноваційну активність у різних її проявах протягом тривалого часу.

Список літератури:

1. Інноваційна активність підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інноваційна активність підприємств Дніпропетровської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnestrstat.gov.ua/>
3. Інноваційна активність підприємств Запорізької області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/>

4. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник / В.О. Василенко, В.Г. Шматько / За ред. В.О. Василенко – К. : Центр навчальної літератури, 2005 – 440 с.

5. Кошельник В.М. Сутність та значення організаційної культури у системі управління підприємством в умовах транзитивної економіки / В.М. Кошельник // Вісник СНАУ — 2011. — N 6/1 (48). — С. 31 - 35.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Титарчук І.М., к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту,
НУБіП України, м. Київ, Україна*

Щоб забезпечити конкурентоспроможність і сталий розвиток будь-якої галузі в умовах прискорення глобалізації та інтеграції в європейський простір слід реалізувати певні розробки на інноваційній та інвестиційній основі. Комбінація інвестицій та інновацій поєднується в інноваційні технології та сучасне виробництво, при цьому інноваційні продукти слід розглядати як найважливішу умову для ефективного функціонування вітчизняного сільського господарства та інших галузей агропромислового сектора у відкритому конкурентному середовищі.

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність», головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції [1].

Процеси трансформації власності й господарських механізмів накладають істотні корективи на формування різних форм господарювання в різних галузях економіки. Зокрема, складний структурний характер форм господарювання як економічної категорії, що визначена чинним законодавством, не дає змоги однозначно їх класифікувати. Вони, головним чином, класифікуються за рядом основоположних ознак, що відображають їхні взаємовідносини з чинниками зовнішнього і внутрішнього середовища (табл. 1).

Як основний критерій класифікації форм господарювання слід розглядати виробничі відносини, суть яких відображається в системі цілей сільськогосподарського виробництва, що поетапно трансформуються в класичні форми господарювання.

В Україні найбільшу питому вагу серед форм сільськогосподарських підприємств мають товариства з обмеженою відповідальністю, яким належить близько 40—50% земель. Другою формою господарювання за площею сільськогосподарських угідь (16—20%) є приватні підприємства. Серед нових форм господарювання на селі кожне п'яте — це приватне підприємство з орендними відносинами (приватно-орендне).